

ภาษาบาลี ๑ คำคตินิธรรมประจำสัปดาห์

“ธมฺมทายาท — ทายาทในพระธรรม, ธรรมทายาท”

คำว่า ธมฺมทายาท อ่านแบบภาษาบาลีว่า ดัม - มะ - ทา - ยา - ทะ มาจากคำว่า ธมฺม (พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) กับคำว่า ทายาท (ผู้รับ, ผู้ถือเอา) รวมกันเป็น ธมฺมทายาท แปลว่า ผู้รับพระธรรม, ผู้เป็นทายาทในพระธรรม, ธรรมทายาท เป็นการกล่าวถึงความเป็นจริงของผู้ที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระองค์ น้อมประพฤติตามพระธรรม ได้รับประโยชน์จากพระธรรมไปตามลำดับจนถึงการรู้แจ้ง อริยสัจจธรรมดับกิเลสตามลำดับขั้น เป็นผู้ได้รับมรดกที่ล้ำค่าอย่างแท้จริง

ข้อความจากสุมังคลวิลาสินี อรรถกถาที่พนิกาย ปาฎิกวรรค อัครัญญสูตร แสดงความเป็นจริงของธรรมทายาทไว้ว่า “ชื่อว่า ธรรมทายาท เพราะควรรับมรดก คือ หวโลกุตตรธรรม (โลกุตตรธรรม ๙ ได้แก่ มรรคจิต ๔ ผลจิต ๔ และพระนิพพาน)”

ข้อความจากพระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ธรรมทายาทสูตร มีว่า

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้นแล เธอทั้งหลาย จงเป็นธรรมทายาทของเราเถาเถา อย่าเป็นอามิสทายาทเลย เราเถาเถาที่มีความอนุเคราะห์ในเธอทั้งหลายว่า ทำอย่างไรหนอ สาวกทั้งหลาย ของเราเถาเถา จึงจะเป็นธรรมทายาท ไม่เป็นอามิสทายาท”

เป็นความจริงที่ว่า ไม่มีบุคคลใดที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มีบุคคลใดที่จะหนีความตายไปได้ เกิดมาแล้วต้องตายทุกคน จักต้องตายอย่างแน่แท้ เพราะชีวิตมีความตายเป็นที่สุด ไม่ช้าก็เร็ว และไม่มีใครทราบได้ว่า ความตายจะมาถึงเมื่อใด เพราะเหตุว่า ไม่มีใครสามารถรู้ได้ว่าชีวิตจะดำรงอยู่อีกยาวนานเท่าใด จะตายเมื่อใด จะตายที่ไหน จะตายด้วยโรคอะไร และตายแล้วจะไปไหน เพราะฉะนั้น เด็กอาจตายก่อนคนแก่ หรือคนที่มีสุขภาพแข็งแรงอาจตายก่อนคนป่วยก็ได้ เป็นไปได้ทั้งนั้น ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตายชาติแล้วชาติเล่า วนเวียนอยู่ในสังสารวัฏอย่างไม่มีวันจบสิ้น

เมื่อนึกถึงความตายซึ่งเป็นสัจจธรรมที่ทุกคนจะต้องประสบ ก็ไม่ควรประมาท ไม่ใช่ถึงแล้วเกิดความกลัว แต่ควรเป็นที่ตั้งแห่งการเจริญกุศลทุกประการในชีวิตประจำวัน ไม่ประมาทในการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญาต่อไป เพราะเหตุว่าเป็นการยากมากที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ และในขณะนี้พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงยังดำรงอยู่ อีกทั้งยังมีโอกาสได้พบกับกัลยาณมิตรผู้มีปัญญา ที่แสดงพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นผู้ส่องแสงสว่างในที่มืด บอกหนทางที่ควรเดินให้ จึงไม่ควรปล่อยขณะอันมีค่าเหล่านี้ให้ล่วงเลยไป

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือผู้ที่ได้ทรงบำเพ็ญพระบารมีที่จะทรงตรัสรู้ความจริงของสิ่งทีทุกคนมีตั้งแต่เกิดจนตายแต่ไม่รู้ แล้วทรงแสดงความจริงนี้ ให้เข้าใจอย่างถูกต้อง ละความไม่รู้ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดอกุศลธรรมต่างๆ มากมายมหาศาล เพราะว่าอกุศลธรรมเพิ่มขึ้นในแต่ละวันที่ไม่รู้ความจริง

เพราะฉะนั้นเมื่อมีความเข้าใจถูกต้องก็สามารถรู้ว่า ธรรมใดเป็นอกุศล ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดี และธรรมที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่ไม่ดี คือความดีนั้นเป็นอย่างไร ถ้ามีปัญหาเหมือนแสงสว่างก็จะนำไปสู่ทางของกุศลธรรม ห่างไกลจากอกุศลธรรมซึ่งเคยมีมากมาย แต่ว่าจะห่างทันทีไม่ได้เลย ต้องค่อยๆ เป็นไปตามความเข้าใจที่ค่อยๆ เจริญขึ้น

คำสอนใดที่นำไปสู่ความอยากหรือความต้องการ ย่อมไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่คำสอนใดแม้เพียงคำเดียวที่จะทำให้เข้าใจถูกต้องในสิ่งที่มีจริงในขณะนี้ได้ แม้เพียงเล็กน้อย คำนั้นก็มีประโยชน์มาก เพราะเหตุว่าเป็นวาจาัสจจะ เป็นความจริงที่จะทำให้ความเข้าใจสิ่งที่มีจริงและไม่เคยรู้เลย ตลอด ๔๕ พรรษาแห่งการประกาศพระศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หับคำไม่ถ้วน เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกต้องเห็นถูกโดยส่วนเดียว ซึ่งจะเป็นประโยชน์เฉพาะผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาเท่านั้น บางคนก็จากโลกนี้ไปต่างๆ ที่ไม่รู้เลย ตั้งแต่เกิดจนตายไม่รู้ ต่อไปอีกถึงชาติหน้าชาติไหนๆ เหมือนชาติก่อนๆ ที่ผ่านมาก็แล้วแต่ว่าจะได้สะสมการได้ยินได้ฟังพระธรรมมากน้อยแค่ไหน แต่ถ้าเปรียบเทียบความไม่รู้กับความรู้ ก็เห็นได้ว่าความไม่รู้มีมากมายมหาศาล จะมีตัวตนที่จะไปเร่งรัดที่จะไปทำให้ความไม่รู้หมดสิ้นไป ทำให้โลภะ (ความติดข้องต้องการ) หมดสิ้นไป ทำให้โทสะ (ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจ) หมดสิ้นไป ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เป็นความเพ้อฝัน ไม่ใช่ความจริง

เพราะฉะนั้น ความเป็นผู้เคารพในพระปัญญาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็คือ ศึกษาพระธรรมด้วยความไม่ประมาทในพระพุทธานุภาพทุกคำ ว่าเป็นความลึกซึ้งอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถทำให้เราเกิดปัญญารู้ตามความเป็นจริงได้ พระธรรมทุกคำจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง เกื้อกูลให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา มีปัญญาเจริญขึ้นไปตามลำดับ เป็นธรรมทายาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นทายาทในพระธรรม จนถึงการสำเร็จเป็นพระอริยบุคคล มีพระโสดาบันบุคคล เป็นต้นชื่อว่า เป็นผู้ได้รับมรดกจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงประทานไว้ให้กับพุทธบริษัท แต่ถ้าใครก็ตาม ที่ไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่ได้ศึกษาพระธรรม ไม่ได้น้อมประพฤติตามพระธรรม ย่อมไม่เป็นธรรมทายาท แม้ว่าจะได้บวชเป็นพระภิกษุก็ตาม เพราะเหตุว่าไม่ได้ศึกษาพระธรรมวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ได้มีความเข้าใจถูกต้องเห็นถูกในธรรม ไม่ได้น้อมประพฤติตามพระธรรมวินัยนั่นเอง.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖